

KOMISJONI OTSUS (EL) 2016/1848,**4. juuli 2016,****meetme SA.40018 (2015/C) (ex 2015/NN) kohta, mida Ungari on rakendanud seoses 2014. aasta muudatusega Ungari toiduahela inspekteerimislõivus***(teatavaks tehtud numbri C(2016) 4056 all)**(Ainult ungarikeelne tekst on autentne)***(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool osutatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 2014. aasta detsembris ajakirjanduses avaldatud artiklitest sai komisjon teadlikuks Ungari toiduahela inspekteerimislõivu reguleerivasse 2008. aasta toiduahelaseadusesse 2014. aastal tehtud muudatusest. 17. märtsil 2015 saatis komisjon Ungari ametiasutustele kirja teel teabenõude, millele Ungari vastas 16. aprilli 2015. aasta kirjas.
- (2) 15. juuli 2015. aasta kirjas teatas komisjon Ungarile oma otsusest alata abimeetme suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „alusleping“) artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus (edaspidi „menetluse algatamise otsus“). Samuti andis komisjon menetluse algatamise otsuses määruse (EÜ) nr 659/1999 ⁽²⁾ artikli 11 lõike 1 kohase korralduse meetme rakendamine kohe peatada.
- (3) Menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽³⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama abimeetme kohta märkuseid.
- (4) Komisjon sai märkused ühelt huvitatud isikult. 13. oktoobril 2015 saatis komisjon märkused kirja teel edasi Ungarile, kellele anti võimalus vastata. Ungari ei vastanud kõnealustele märkustele.

2. MEETME ÜKSİKASJALIK KIRJELDUS**2.1. 2008. aasta toiduahelaseadus, millega kehtestatakse toiduahela inspekteerimislõiv**

- (5) Toiduahela inspekteerimislõivu suhtes kohaldatavad sätted on kirjas 2008. aasta XLVI seaduses toiduahela ja selle ametliku järelevalve kohta („toiduahela seadus“) ning maaelu arengu ministri 27. aprilli 2012. aasta dekreedis nr 40 toiduahela inspekteerimislõivu deklareerimise ja tasumise eeskirjade kohta. Toiduahela seaduse kohaselt

⁽¹⁾ ELT C 277, 21.8.2015, lk 12.

⁽²⁾ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

⁽³⁾ Vt joonealune märkus 1.

toiduahela osalistena käsitletavad ettevõtjad peavad maksuma lõivu seoses teatud tegevustest saadava käibega. Seaduse artiklis 47/B on sätestatud nende tegevuste loetelu, (⁴) millega seoses on äriühingud kohustatud inspekteerimislõivu maksuma.

- (6) Kõik Ungaris tegutsevad ettevõtjad (äriühingud ja teised juriidilised isikud, aga ka eraisikud, kes tegutsevad üksikkaupleja või esmatootjana), kes on deklareerimisele eelneval aastal loetletud tegevustest käivet saanud, peavad maksuma toiduahela inspekteerimislõivu. Toiduahela inspekteerimislõivu eesmärk on katta Riikliku Toiduahela Ohutusameti (riigiamet) kulusid teatavate toiduahela reguleerimis- ja järelevalveülesannete täitmisel. Inspekteerimislõiv arvutatakse aasta kohta ning isik, kelle suhtes lõivu kohaldatakse, peab selle deklareerima ja maksuma olenemata konkreetsete kohapealsete kontrollide tegemisest.
- (7) Kuni 31. detsembrini 2014 oli toiduahela seadusega kehtestatud kord selline, et kõik toiduahela osalised pidid maksuma lõivu asjaomase käibe eest ühetaolise määraga 0,1 %.
- (8) Kogutavat toiduahela inspekteerimislõivu võib kulutada ainult toiduahela ohutusstrateegias sätestatud ülesannetele ning toiduahelaameti tegevustele.

2.2. Toiduahela seadusesse 2014. aastal tehtud muudatus

- (9) Tulenevalt toiduahela seaduse artikli 47/B muudatusest 2014. aasta LXXIV seadusega, (⁵) mis jõustus 1. jaanuaril 2015 (edaspidi „2014. aasta muudatus“), hakkasid kehtima inspekteerimislõivu arvutamise erieeskirjad, mida kohaldatakse Ungari turul esmatarbekaupu (⁶) müüvate kaupluste käibe suhtes.
- (10) Toiduahela seaduse 2014. aasta muudatusega kehtestati esmatarbekaupu müüvatele kauplustele progresseeruv lõivustruktuur (⁷) määradega 0 %–6 %. Täpsemalt on toiduahela inspekteerimislõivudega maksustatavale käibele kohaldatavad määrad järgmised:
- kuni 500 mln forintit (ligikaudu 1,6 mln eurot) suuruselt käibe osalt 0 %;
 - 500 mln forintit ületavalt kuni 50 mld forintit (ligikaudu 160,6 mln eurot) suuruselt käibe osalt 0,1 %;
 - 50 mld forintit ületavalt kuni 100 mld forintit (ligikaudu 321,2 mln eurot) suuruselt käibe osalt 1 %;

(⁴) Ungari ametiasutused teatavad oma 16. aprilli 2015. aasta vastuskirjas komisjonile: „Tegevustena, mille suhtes kohaldatakse inspekteerimislõivu, kvalifitseeruvad järgmised tegevused:

- toidu tootmiseks, aretamiseks või katseotstarbel peetavate loomade turule laskmine;
- toidu või loomasööda tootmise eesmärgil kasvatatavate taimede, külviseemnete, taimsete saaduste ning paljundus- ja istutusmaterjali turule laskmine;
- toidu tootmine ja turule laskmine, sealhulgas restorani- ja toitlustusteenuse korras;
- loomasööda tootmine ja turule laskmine;
- veterinaarravimite ja -toodete tootmine ja turule laskmine;
- pestitsiidide, saagikust suurendavate materjalide ja EÜ väetiste tootmine ja turule laskmine;
- loomsete kõrvalsaaduste käitlemine, kasutamine, edasine töötlemine ja transport või neist valmistatud toodete turule laskmine;
- kariloomade transpordiga tegeleva äriühingu, kariloomi transportivate sõidukite desinfitseerimiskoha, välismaise karja loomade vastuvõtmiseks valitud karantiinijaama, loomade ümberlaadimiskoha, kogumisjaama, kauplemiskoha, söötmis- ja jootmisjaama, puhkejaama või loomaturu pidamine;
- paljundusmaterjali tootmine või ladustamine;
- fütosanitaar-, veterinaar- või toidu või loomasööda analüüsimislabori käitamine;
- loomade märgistamise seadmete levitamine.“

(⁵) 2014. aasta LXXIV seadus, millega muudetakse konkreetseid maksualaseid seaduseid, teisi nendega seonduvaid seaduseid ning 2010. aasta CXXII seadust Riikliku Maksu- ja Tolliameti kohta.

(⁶) Esmatarbekaupad on määratletud CLXIV kaubandusseaduse artikli 2 lõikes 18a järgmiselt: „esmatarbekaupad – sellised elanikkonna igapäevaseid vajadusi rahuldavad toiduained, kosmeetikatooted, apteegitooted, majapidamises kasutatavad pesuvahendid ja kemikaalid ning hügieenipaberitooted, mille tarbija üldjuhul kasutab või kulutab ära või vahetab välja ühe aasta jooksul, välja arvatud toitlustusettevõtluses müüdivad tooted.“ „Esmatarbekaupu müüvad kauplused“ on kaubandusseaduse artikli 2 lõike 18b kohaselt „need kauplused, mille puhul esmatarbekaupad moodustavad enamiku käibest“.

(⁷) Käesolevas otsuses hõlmavad viited esmatarbekaupu müüvate kaupluste käitajatele kõiki ettevõtteid, mille suhtes kohaldatakse toiduahela inspekteerimislõivu seoses käibega, mis on saadud esmatarbekaupu müüvatest kauplustest.

- 100 mld forintit ületavalt kuni 150 mld forintit (ligikaudu 481,8 mln eurot) suuruselt käibe osalt 2 %;
 - 150 mld forintit ületavalt kuni 200 mld forintit (ligikaudu 642,4 mln eurot) suuruselt käibe osalt 3 %;
 - 200 mld forintit ületavalt kuni 250 mld forintit (ligikaudu 803 mln eurot) suuruselt käibe osalt 4 %;
 - 250 mld forintit ületavalt kuni 300 mld forintit (ligikaudu 963,5 mln eurot) suuruselt käibe osalt 5 %;
 - 300 mld forintit ületavalt käibe osalt 6 %.
- (11) Toiduahela seaduse 2014. aasta muudatuse kohaselt jäid kõik teised toiduahela osalistest ettevõtted maksustatavaks ühetaolise määraga 0,1 % asjaomaselt käibelt.
- (12) Ei Ungari toiduahela seaduse muudetud säte ega selle seletuskiri viita põhjustele, miks kehtestatakse erieeskirjad seoses esmatarbekaupu müüvate kaupluste lõivumääraga. Samuti ei anta selgitust erinevate käibevahemike ja vastavate lõivumäärade kindlaksmääramise kohta.
- (13) Lõivu suhtes kehtib toiduahelas osalevate ettevõtjate deklareerimiskohustus. Lõiv tuleb maksta kahes võrdses osas 31. juuliks ja 31. jaanuariks. Samuti näeb seadus ette lihtsustatud menetlused juhtudeks, kui lõiv on väiksem kui 1 000 forintit (ligikaudu 3,20 EUR). Sellisel juhul tuleb lõivu sellegipoolest deklareerida, kuid seda ei pea maksuma.
- (14) Kõigi tähtjaks tasumata inspekteerimislõivude suhtes kohaldatakse viivist. Viivise võib määrata, kui toiduahela inspekteerimislõivuga maksustatav isik või üksus ei täida deklaratsiooni esitamise kohustust või täidab selle hilinemisega või ebatäielike või valeandmetega.

3. AMETLIK UURIMISMENETLUS

3.1. Ametliku uurimismenetluse algatamise põhjused

- (15) Komisjon algatas ametliku uurimismenetluse seetõttu, et komisjon leidis selles etapis, et 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur (määrad ja käibevahemikud) oli ebaseaduslik ja kokkusobimatu riigiabi.
- (16) Eelkõige leidis komisjon, et 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruvad lõivumäärad eristavad ettevõtjaid nende käibe ja seeläbi suuruse alusel ning annavad väiksema käibega ja järelikult väiksematele ettevõtjatele valikulise eelise. Ungari ei olnud esitanud tõendeid selle kohta, et esmatarbekaupu müüvatele kauplustele, näiteks supermarketitele kohaldatav progresseeruv lõivustruktuur vastaks sarnastele seaduspäradele kulude struktuuris, mida tekitab Riiklikule Toiduahela Ohutusametile kõnealuste kaupluste inspekteerimine. Järelikult ei olnud Ungari tõestanud, et meede oleks põhjendatud maksusüsteemi olemuse või üldskeemiga. Seetõttu leidis komisjon, et meede on riigiabi, kuna kõik aluslepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimused näisid olevat täidetud.
- (17) Komisjon väljendas ka tõsist kahtlust meetme kokkusobivuses siseturuga. Eelkõige tuletas komisjon meelde, et ta ei saa kuulutada kokkusobivaks riigiabimeedet, mis rikub teisi liidu õigusaktide eeskirju, näiteks aluslepinguga kehtestatud põhivabadusi või liidu määruste ja direktiivide sätteid. Kõnealuses etapis ei olnud komisjonil võimalik välistada, et meede oli valdavalt suunatud välismaiste omanikega ettevõtjatele, mis võis tähendada aluslepingu asutamise põhivabadust sätestava artikli 49 rikkumist, ning samuti väljendas komisjon kahtlust selles, kas meetmes sisalduvad maksukohtlemise erinevused olid vajalikud ja proportsionaalsed seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 882/2004 sätestatud kohustuste täitmisega ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.4.2004, lk 1).

3.2. Inspekteerimisloivu õigusliku aluse muudatused pärast ametliku uurimismenetluse algatamist

- (18) 27. oktoobril 2015 esitas Ungari valitsus Ungari parlamendile seaduseelnõu 2008. aasta toiduahelat ja selle ametlikku järelevalvet käsitleva XLVI seaduse muutmiseks. 17. novembril 2015 võttis Ungari parlament vastu 2015. aasta CLXXXII seaduse, millega muudetakse 2008. aasta XLVI seadust toiduahela ja selle ametliku järelevalve kohta, ning mis avaldati Ungari ametlikus väljaandes (*Magyar Közlöny*) nr 182/2015 26. novembril 2015. Uus seadus jõustus 31. päeval pärast avaldamist, s.o 27. detsembril 2015.
- (19) 2015. aasta novembris kehtestatud muudatusega kaotati 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur ning taaskehtestati kõigile toiduahelas osalevatele ettevõtjatele 0,1-protsendiline ühetaoline inspekteerimisloiv, mis oli kehtinud enne 2014. aasta seadusemuudatust.

3.3. Ungari märkused

- (20) Ungari ei saanud komisjoni menetluse algatamise otsuse kohta märkuseid.
- (21) Selle asemel saatis Ungari 16. septembri 2015. aasta konkurentsivolinikule adresseeritud kirjaga komisjonile ettepaneku muudetud toiduahela inspekteerimisloivu kohta. Selle ettepaneku kohaselt oleks 0 % lõivumäär tühistatud ning kaheksa määraga (0–6 %) lõivustruktuuri asemel oleks kehtestatud kahe määraga süsteem (0,1 % väikese käibega jaemüügisektori ettevõtjatele ja 0,3 % suurema käibega jaemüügisektori ettevõtjatele).
- (22) 7. oktoobri 2015. aasta kirjas teatasid komisjoni talitused Ungarile, et kuigi lõivumäärade erinevus oli uues ettepanekus väiksem, sisaldaks pakutav uus lõiv ikkagi progresseeruvat struktuuri, mis oleks riigiabi perspektiivist problemaatiline, kui see ei ole põhjendatud inspekteerimisloivu süsteemi juhtpõhimõtetega.
- (23) 7. oktoobri 2015. aasta kirjaga saatis Ungari lisateavet ja -andmeid eesmärgiga põhjendada kahetasemelist progresseeruvat lõivustruktuuri suurte turuosaliste ja teiste kaubandusüksuste järelevalve kulude alusel. Eelkõige väitis Ungari, et suurte turuosaliste ülesehitus on keeruline, mis vajab keerukamat kontrolli ja oluliselt rohkem kontrolle teostava asutuse ressursse.
- (24) Vastuseks Ungari taotlusele saada oma 16. septembri 2015. aasta kirjas esitatud ettepaneku ja 7. oktoobri 2015. aasta kirjas esitatud lisateabe kohta tagasisidet, teatasid komisjoni talitused 17. märtsi 2016. aasta kirjas Ungarile, et esitatud andmed ei tõesta, et kontrollide kulu osana käibest suureneks samamoodi kui lõivumäärad. Eelkõige kinnitasid komisjoni talitused seisukohta, et arvud ei näidanud 0,3 % lõivumäära alla kuuluvate äriühingute kontrolli kolm korda suuremat kulukust – käibe iga forinti kohta – võrreldes 0,1 % lõivumäära alla kuuluvate äriühingutega. Seetõttu tuleb teha järeldus, et progresseeruv kahetasemeline lõivustruktuur annab madalamale käibetasemele kuuluvatele ettevõtjatele valikulise eelise.
- (25) Kokkuvõttes ei esitanud Ungari oma parlamendile kõnealust seadusettepanekut 2008. aasta XLVI seaduse (toiduahela ja selle ametliku järelevalve kohta) muutmiseks.

3.4. Huvitatud isikute märkused

- (26) Komisjon sai märkused ühelt huvitatud isikult. Kõnealune huvitatud isik tegutseb Ungari turul ja nõustub komisjoni menetluse algatamise otsuses antud hinnanguga. Huvitatud isik väidab, et meede oli mõeldud spetsiaalselt välismaistele äriühingutele suunatuna, mis on selle isiku hinnangul tulenevalt Ungari jaemüügituru ülesehitusest võimalik. Selle osapoole sõnul tegutsevad välismaised jaemüügiäriühingud Ungaris filiaalide või tütarettevõtjate kaudu, mis suurendab nende (konsolideeritud) käivet. Ungari ettevõtjad on seevastu organiseerunud frantsiisisüsteemina, milles iga üksikut kauplust – või piiratud hulka kaupluseid – opereerib erinev juriidiline isik, mis ei ole osa frantsiisiandja äriühingust ega kontsernist. Huvitatud isiku esitatud

hinnangute kohaselt oleks välismaiste jaemüügiettevõtjate (äriühingute kontsernide) turuosa Ungaris kokku praegu umbes 50 %, kuid neile kohaldatakse umbes 95 % inspekteerimislõivu mahust, samal ajal kui Ungari jaemüügiettevõtjad kuuluvad toiduahela seaduse artikli 47/B kohaselt üldjuhul 0 % või 0,1 % lõivu tasumise vahemikku.

- (27) Teisisõnu kuuluvad Ungari jaemüügiettevõtjad tänu oma frantsiisisüsteemina organiseeritusele automaatselt madalama lõivu tasumise vahemikku (mida maksustatakse 0 % või 0,1 %-ga), samal ajal kui ELi emaaettevõtjate filiaalidele ja tütarettevõtjatele, mis ei ole organiseeritud frantsiisisüsteemina, kehtivad üldjuhul kõrgemad lõivumäärad. Seetõttu annab toiduahela inspekteerimislõiv selle huvitatud isiku hinnangul valikulise eelise nii väiksematele ettevõtjatele kui ka sellistele jaekaubanduses tegutsevatele ettevõtjatele, kes ei ole organiseerunud filiaalidena, s.o Ungari ettevõtjatele võrreldes välismaistele omanikele kuuluvate ettevõtjatega.

3.5. Ungari märkused huvitatud isikute märkuste kohta

- (28) Komisjon ei ole saanud Ungarilt märkuseid ainsa huvitatud isiku märkuste kohta, mis edastati Ungarile 13. oktoobri 2015. aasta kirjas.

4. ABI HINDAMINE

- (29) Komisjon piirdub käesolevas otsuses antavas hinnangus 2014. aasta toiduahela seaduse muudatusega, täpsemalt muudetud sättega, millega kehtestati Ungari esmatarbekauvu müüivatele kauplustele progresseeruv lõivustruktuur (määrad ja käibe vahemikud), nagu näidatud eespool põhjenduses 10.

4.1. Riigiabi olemasolu aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses

- (30) Aluslepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud, et „[k]ui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.
- (31) Meetme klassifitseerumiseks abina kõnealuse sätte tähenduses on järelikult vaja, et täidetud oleksid järgmised kumulatiivsed tingimused: i) meede peab olema omistatav riigile ja rahastatav riigi ressurssidest; ii) see peab andma saajale eelise; iii) see eelis peab olema valikuline; ning iv) meede peab kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ja mõjutama liikmesriikidevahelist kaubandust.

4.1.1. Riigi ressurssid ja riigile omistatavus

- (32) Selleks, et meede oleks riigiabi, peab see olema rahastatud riigi ressurssidest ja olema liikmesriigile omistatav.
- (33) Kuna antud meede tuleneb Ungari parlamendis vastu võetud seadusest, on see selgelt Ungari riigile omistatav. Ungari väitega, et lõiv ei ole Ungari riigile omistatav seetõttu, et selle õiguslik alus on määrus (EÜ) nr 882/2004, ei saa nõustuda.
- (34) Liidu kohtud on varasemalt otsustanud, et aluslepingust tulenevaid kohustusi täites liidu direktiivi rakendamisel liikmesriigi poolt vastu võetud maksuerand ei ole omistatav asjaomasele liikmesriigile, vaid tuleneb liidu seadusandja õigusaktist ega ole seetõttu maksuerand⁽⁹⁾. Määrus (EÜ) nr 882/2004 näeb aga liikmesriikidele ette üldised kohustused ega pane neile kohustust kehtestada kontrollide teostamise eest käibel põhinevaid progresseeruvaid lõive, mistõttu ei saa öelda, et 2014. aasta muudatus tuleneks liidu seadusandja õigusaktist. Määruse (EÜ) nr 882/2004 artiklis 26 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid tagavad piisavate rahaliste vahendite olemasolu, et tagada ametlikeks kontrollideks vajalikud töötajad ja muud vahendid mis tahes vajalikuks peetavate

⁽⁹⁾ Kohtuasi T-351/02, Deutsche Bahn vs. komisjon, EU:T:2006:104, punkt 102

meetmetega, sealhulgas üldise maksustamise või lõivude või maksude kehtestamise teel“. Artikli 27 lõige 1 näeb ette, et „[l]iikmesriigid võivad koguda lõive või makse, et katta ametlikest kontrollidest tulenevaid kulusid“. Seetõttu on kõnealuse õigusakti ning eelkõige selle artikli 27 raames kehtestatavate lõivude summa määramine iga liikmesriigi ülesanne. Seega on iga kõnealuses kontekstis tehtud valik omistatav Ungari riigile.

- (35) Mis puudutab meetme rahastamist riigi ressurssidest, siis olukorras, kus meetme tulemuseks on, et riik loobub tulust, mida ta oleks muidu pidanud tavatingimustes ettevõtjalt koguma, on ka see tingimus täidetud ⁽¹⁰⁾. Käesoleval juhul loobub Ungari riik ressurssidest, mida ta oleks vastasel korral pidanud koguma madalama käibetasemega (ja seega väiksemalt) esmatarbekaupu müüvatelt ettevõtjalt, kui neile oleks kehtinud suurema käibetasemega esmatarbekaupu müüvate ettevõtjatega samasugune inspekteerimislõiv.

4.1.2. Eelis

- (36) Liidu kohtute kohtupraktika kohaselt ei hõlma abi mõiste mitte ainult positiivseid eeliseid, vaid ka meetmeid, mis mitmesugusel kujul leevendavad tasusid, mis tavapärasel juhul ettevõtja eelarvesse kuuluksid ⁽¹¹⁾. Kuigi meede, mis seisneb maksu või lõivu vähendamises, ei sisalda riigi ressursside positiivset ülekandmist, loob see eelise, kuna paneb ettevõtjad, kelle suhtes seda rakendatakse, teiste maksumaksjatega võrreldes soodsamasse rahaliselt olukorda ning põhjustab riigi jaoks tulust ilmajäämise ⁽¹²⁾. Eelist on võimalik anda mitmesuguste äriühingu maksukoormust vähendavate meetmetega, eelkõige rakendatava maksumäära, maksubaasi või tasumisele kuuluva maksusumma vähendamise teel ⁽¹³⁾.
- (37) Toiduahela seaduse 2014. aasta muudatus sätestab progresseeruva lõivustruktuuri, mida kohaldatakse esmatarbekaupu müüvatele ettevõtjatele olenevalt vahemikest, millesse langeb nende ettevõtjate käive. Asjaomaste lõivude progressiivsusel on see tagajärg, et kaupluse käibe suurenemisel ja suurusel järgmisesse vahemikku jõudmisel suureneb selle käibe suhtes rakendatav keskmine lõivuprotsent. Selle tulemusel rakendatakse väiksema käibega ettevõtjate (väiksemate ettevõtjate) suhtes keskmiselt oluliselt madalamaid lõivumäärasid kui suurema käibega ettevõtjate (suuremate ettevõtjate) suhtes. Kõnealuse oluliselt madalama keskmise määraga lõivu rakendamine leevendab kohustusi, mida peavad väikse käibega ettevõtjad võrreldes suure käibega ettevõtjatega täitma, ning annab seetõttu väiksematele ettevõtjatele suuremate ettevõtjatega võrreldes eelise artikli 107 lõike 1 tähenduses.

4.1.3. Valikulisus

- (38) Aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on meede valikuline, kui see soodustab teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist.
- (39) Fiskaalkavade kohta on Euroopa Liidu Kohus otsustanud, et meetme valikulisust tuleb põhimõtteliselt hinnata kolmeastmelise analüüsi teel ⁽¹⁴⁾. Esiteks määratakse kindlaks liikmesriigis kohaldatav tavapärane või normaalne maksukord: „võrdlussüsteem“. Teiseks tuleks kindlaks teha, kas asjaomane meede on selle süsteemi suhtes erandlik selle poolest, et teeb vahet erinevatel ettevõtjatel, kes on süsteemi olemuslikke eesmarke arvestades võrreldavas faktilises ja juriidilises olukorras. Kui meede ei ole erand võrdlussüsteemist, ei ole see valikuline. Kui ta seda on (ja on seetõttu esmapilgul valikuline), tuleb teha analüüsi kolmandas etapis kindlaks, kas erandit loov

⁽¹⁰⁾ Kohtuasi C-83/98 P, Prantsusmaa vs. Ladbroke Racing Ltd ja komisjon, EU:C:2000:248, punktid 48–51. Samamoodi võib meede, mis võimaldab teatud ettevõtjatele maksuvähendust või tavaliselt tasumisele kuuluvate maksete edasilükkamist, osutada riigiabiks, vt ühendatud kohtuasjad C-78/08 kuni C-80/08, Paint Graphos ja teised, EU:C:2011:550, punkt 46.

⁽¹¹⁾ Kohtuasi C-143/99, Adria-Wien Pipeline, EU:C:2001:598, punkt 38.

⁽¹²⁾ Ühendatud kohtuasjad C-393/04 ja C-41/05, Air Liquide Industries Belgium, EU:C:2006:403, punkt 30, ja kohtuasi C-387/92, Banco Exterior de Espana, EU:C:1994:100, punkt 14.

⁽¹³⁾ Vt kohtuasi C-66/02, Itaalia vs. komisjon, EU:C:2005:768, punkt 78; kohtuasi C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze ja teised, EU:C:2006:8, punkt 132; kohtuasi C-522/13, Ministerio de Defensa ja Navantia, EU:C:2014:2262, punktid 21–31. Vt ka komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes, punkt 9 (EÜT C 384, 10.12.1998, lk 3).

⁽¹⁴⁾ Vt näiteks kohtuasi C-279/08 P, komisjon vs. Madalmaad (NOx) [2011], EU:C:2011:551; kohtuasi C-143/99, Adria-Wien Pipeline, EU:C:2001:598; ühendatud kohtuasjad C-78/08 kuni C-80/08, Paint Graphos ja teised, EU:C:2011:550; kohtuasi C-308/01, GIL Insurance, EU:C:2004:252.

meede on põhjendatud (võrdlus)maksusüsteemi olemuse või üldskeemiga ⁽¹⁵⁾. Kui esmapilgul valikuline meede on süsteemi olemuse või üldskeemiga põhjendatud, ei käsitleta seda valikulisena ning seetõttu ei kuulu see aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse.

a) Võrdlussüsteem

- (40) Käesoleval juhtumil käsitleb komisjon võrdlussüsteemina Ungaris tegutsevate toiduahelas osalevate ettevõtjate inspekteerimisloivu ⁽¹⁶⁾. Komisjon ei arva, et 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur võiks olla osa kõnealusest võrdlussüsteemist.
- (41) Nagu Euroopa Kohus on täpsustanud, ⁽¹⁷⁾ ei piisa valikulisuse analüüsil alati sellest, kas meede on liikmesriigi määratletud võrdlussüsteemi suhtes erandlik. Hinnata tuleb ka seda, kas asjaomase süsteemi piirid on määratletud liikmesriigi poolt järjekindlal viisil või, vastupidi, ilmselt meelevaldselt või kallutatult, et soodustada teatud ettevõtjaid võrreldes teistega. Vastasel korral võiks liikmesriik, selle asemel et kehtestada üldiseid kõigile ettevõtjatele kohaldatavaid eeskirju, millest teha teatud ettevõtjatele erandeid, saavutada sama, riigiabi eeskirjadest kõrvale hoidva tulemuse, kohandades ja kombineerides oma eeskirju selliselt, et nende kohaldamine iseenesest annab tulemuseks erinevate ettevõtjate erineva koormuse ⁽¹⁸⁾. Eriti oluline on tuletada sellega seoses meelde, et Euroopa Kohus on järjekindlalt otsustanud, et aluslepingu artikli 107 lõige 1 ei erista riigi sekkumismeeledeid nende põhjuste või eesmärkide järgi, vaid määratleb need seoses nende mõjudega ning järelikult kasutatavatest meetoditest sõltumatult ⁽¹⁹⁾.
- (42) Kuna ühetaolise määra kohaldamine toiduahelas osalevate ettevõtjate käibe suhtes on riigile määruse (EÜ) nr 882/2004 kohastest kontrollitegevustest tekkivate kulude katmiseks asjakohane meetod, näib toiduahela seaduse 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur olevat Ungari poolt tahtlikult kujundatud teatud ettevõtjaid teistega võrreldes soodustavana. Enne 2014. aasta muudatust pidid kõik toiduahelas osalevad ettevõtjad, sealhulgas esmatarbekaupu müüvad kauplused, maksma oma käibe eest lõivu ühetaolise määraga 0,1 %. 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruva lõivustruktuuri alusel kohaldatakse esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajatele potentsiaalselt kaheksat erinevat lõivumäära, mis algavad 0 %-st ja suurenevad kuni 6 %-ni olenevalt vahemikust, millesse ettevõtja käive langeb. Seetõttu kohaldatakse 2014. aasta muudatuse tagajärjel kõnealuse lõivuga maksustamisele kuuluvate ettevõtjate suhtes erinevat keskmist maksumäära olenevalt nende tegevuse laadist (st sellest, kas nad peavad esmatarbekaupu müüvaid kaupluseid) ning käibe suurusest (st kas käive ületab kõnealuse muudatusega kehtestatud künnised).
- (43) Kuna iga äriühingut maksustatakse erineva määraga, ei ole komisjonil võimalik määrata 2014. aastal muudetud lõivude seas kindlaks ühtainsat võrdlusmäära. Samuti ei esitanud Ungari võrdlusmäärana ega „normaalse määrana“ ühtegi konkreetset määra ega selgitanud, kuidas oleks kõrgem määr suure käibega esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajate puhul erandlike asjaoludega põhjendatud ega seda, miks peaks kohaldama teatud ettevõtjate kategooriate või väiksema käibega esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajate suhtes madalamaid määrasid.
- (44) Seega seisneb 2014. aasta muudatuse mõju selles, et erinevad ettevõtjad maksavad erineva määraga maksu (väljendatuna osana nende üldisest aastakäibest), mis oleneb nende tegevusest ja suurusest – kuna ettevõtja teenitav käibe summa korreleerub teatud ulatuses ettevõtja suurusega. Toiduahela inspekteerimisloivu eesmärk on aga rahastada toidu tervislikkuse ja ohutusega seotud kontrollid selle liikumisel toiduahelas ning progresseeruv lõivustruktuur määradega 0 %-6 % ei kajasta seost maksustatavate ettevõtjate ruumides tehtavate kohapealsete kontrollide kulude ning ettevõtjate käibe vahel.
- (45) Kõnealust eesmärki silmas pidades leiab komisjon, et kõik toiduahelas osalevad ettevõtjad üldiselt ning kõik esmatarbekaupu müüvaid kauplusi pidavad ettevõtjad konkreetselt on olenemata oma käibe suurusest võrreldavas faktilises ja juriidilises olukorras ning et Ungari ei ole esitanud veenvat põhjendust nende ettevõtjate tüüpide vahelisele diskrimineerimisele toiduahela inspekteerimisloivuga maksustamisel. Kõnealuses seoses viitab komisjon põhjendustele 52–57 allpool. Samuti on Ungari tahtlikult kujundanud toiduahela inspekteerimisloivu selliselt, et

⁽¹⁵⁾ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes (EÜT C 384, 10.12.1998, lk 3).

⁽¹⁶⁾ Vt joonealune märkus 4 eespool.

⁽¹⁷⁾ Ühendatud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, komisjon ja Hispaania vs. Gibraltar valitsus ja Ühendkuningriik, EU:C:2011:732.

⁽¹⁸⁾ Samas, punkt 92.

⁽¹⁹⁾ Kohtuasi C-487/06 P, British Aggregates vs. komisjon, EU:C:2008:757, punktid 85 ja 89, ja tsiteeritud kohtuotsused ning kohtuasi C-279/08 P, komisjon vs. Madalmaad (NOx), EU:C:2011:551, punkt 51.

see soodustab meelevaldselt teatud ettevõtjaid, nimelt väiksema käibega (ja seega väiksemaid) esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajaid, ning pannud halvemasse olukorda teised, nimelt suuremad ettevõtjad, kes kalduvad olema ka välismaises omanduses ⁽²⁰⁾.

- (46) Seetõttu on võrdlussüsteem planeeritult valikuline viisil, mis ei ole põhjendatud toiduahela inspekteerimisloivu eesmärgiga, milleks on rahastada toidu tervislikkuse ja ohutusega seotud kontrolle selle liikumisel toiduahelas. Sellest tulenevalt on kõnealusel juhul asjakohaseks võrdlussüsteemiks inspekteerimisloivu kehtestamine Ungaris tegutsevatele toiduahelas osalevatele ettevõtjatele lähtuvalt nende käibest ilma progresseeruva lõivustruktuurita vastava süsteemi osana.

b) *Erand võrdlussüsteemist*

- (47) Teise sammuna tuleb kindlaks määrata, kas meede kaldub võrdlussüsteemist kõrvale teatud ettevõtjate kasuks, mis on võrdlussüsteemi olemusliku eesmärgi seisukohast sarnases faktilises ja juriidilises olukorras.
- (48) Nagu põhjenduses 44 selgitatud, on toiduahela inspekteerimisloivu olemuslik eesmärk rahastada Ungaris toidu tervislikkuse ja ohutusega seotud kontrolle toidu liikumisel toiduahelas. Nagu kõnealusel põhjenduses täiendavalt selgitatakse, tuleks kõiki toiduahelas osalevaid ettevõtjaid üldiselt ning kõiki esmatarbekaupu müüvaid kauplusi pidavaid ettevõtjaid konkreetselt käsitleda olenemata nende tegevusest või käibe suurusest nimetatud eesmärgi seisukohast võrreldavas juriidilises ja faktilises olukorras olevatena.
- (49) Nagu selgitatakse põhjenduses 37, on progresseeruv lõivustruktuur, mida kohaldatakse 2014. aasta muudatuse kohaselt ainult esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajatele, tagajärg, et suurema käibega ettevõtjatele kohaldatakse nii oluliselt suuremaid marginaalseid inspekteerimisloivu kui ka oluliselt suuremaid keskmiseid inspekteerimisloivu võrreldes väiksema käibega kaupluste pidajate ning teiste toiduahelas osalevate ettevõtjatega. Teisisõnu eristab 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur toiduahela inspekteerimisloivu eesmärgi seisukohast võrreldavas faktilises ja juriidilises olukorras ettevõtjaid sõltuvalt nende tegevusest ja suurusest.
- (50) Eelkõige märgib komisjon, et toiduahela seaduse 2014. aasta muudatusega kehtestatud lõivumäärad ning käibevahemikud, mille suhtes neid kohaldatakse toob lõivuga maksustamisele kuuluvate ettevõtjate jaoks kaasa lõivu suurenemise sõltuvalt nende teatud tegevusest saadavast käibest ja seeläbi nende suurusest. Lõivu piirmäär on 0,1 % ettevõtjate puhul, kelle käive on üle 500 miljoni forindi, kuid mitte üle 50 miljardi forindi. Esmatarbekaupu müüvate ettevõtjate puhul, kelle käive ületab 300 miljardit forinti, korrutatakse seda piirmäära 60ga, mille tulemusel on lõivumäär 6 %: Lõivu piirmäära sellise tõusu tagajärg on see, et kõrgeimas käibevahemikus kaupluse jaoks on keskmine lõivumäär oluliselt suurem kui väiksemates käibevahemikes ettevõtjate (ja seega väiksemate ettevõtjate) jaoks.
- (51) Seetõttu kaldub 2014. aasta muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur kõrvale võrdlussüsteemist, milleks on toiduahela inspekteerimisloivu kehtestamine Ungaris tegutsevatele toiduahelas osalevatele ettevõtjatele, soosides väiksema käibega (ja seega väiksemaid) esmatarbekaupu müüvaid kauplusi pidavaid ettevõtjaid. Sellest lähtuvalt leiab komisjon, et vaidlusalune meede on esmapilgul valikuline.

c) *Põhjendus*

- (52) Võrdlussüsteemist kõrvale kalduv meede ei ole valikuline, kui see on põhjendatud selle süsteemi olemuse või üldskeemiga. Nii on see juhul, kui valikuline kohtlemine tuleneb olemuslikest mehhanismidest, mis on vajalikud süsteemi toimimiseks ja tõhususeks ⁽²¹⁾. Kõnealusel seoses ei ole liikmesriikidel võimalik tugineda teatud režiimi

⁽²⁰⁾ Ühendatud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, komisjon ja Hispaania vs. Gibraltar valitsus ja Ühendkuningriik, EU:C:2011:732. Vt analoogia mõttes ka kohtuasi C-385/12, Hervis Sport- és Divatkereskedelmi Kft., EU:C:2014:47, milles Euroopa Kohus otsustas: „ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellised kauplused jaemüügiga tegelemisel tekkiva käibe suhtes kehtestatud maksu käsitlevad liikmesriigi õigusnormid, mis kohustavad maksukohustuslasi, kes on äriühingute kontsernis“ sidusettevõtjad „nimetatud õigusnormide tähenduses, järsult progresseeruva maksumäära kohaldamiseks oma käibed summeerima ja nii saadud maksusumma seejärel omavahel jaotama vastavalt nende osale tegelikust käibest, juhul kui äriühingute kontserni kuuluvad maksukohustuslased, kelle suhtes kohaldatakse kõige kõrgemat erimaksumäära, on enamikul juhtudest teises liikmesriigis asuvate äriühingute“ sidusettevõtjad „– asjaolu, mis tuleb välja selgitada eelotsusetaotluse esitanud kohtul.“

⁽²¹⁾ Vt näiteks ühendatud kohtuasjad C-78/08 kuni C-80/08, Paint Graphos ja teised, EU:C:2011:550, punkt 69.

raames ettevõtjate erinevate kohtlemise põhjendamisel välistele – näiteks regionaal-, keskkonna- või tööstuspoliitilistele eesmärkidele. Põhjenduse peab esitama liikmesriik, s.o Ungari ametiasutused.

- (53) Ungari ametiasutused on väitnud, et erandi eesmärk on tagada, et inspekteerimisloivu määr oleks paremini proportsioonis asutuse ressurssidega, mida on vaja oluliste turuosaliste järelevalveks (näiteks sertifikaadid, infotehnoloogiliste ja kvaliteeditagamise süsteemide kontrolliks vajalik aeg, äriühingu tegevuskohtade arv, ekspertide kasutamine ja sõidukite kulud). Ungari ametiasutuste hinnangul peaksid suurema käibega toiduahelas osalevad ettevõtjad või tarbijate suurema arvu tõttu endast suuremat riski kujutavad ettevõtjad, kellega ametiasutustel tuleb tegeleda, panustama toiduahela järelevalve rahastamisse rohkem.
- (54) Komisjon leiab, et käibe alusel progresseeruvalt makstavad lõivud saavad olla põhjendatud ainult juhul, kui lõivu konkreetne eesmärk selliseid progresseeruvaid määrasid nõuab, s.o juhul, kui ka kulud, mida lõiv peab katma või lõivu aluseks oleva tegevuse negatiivsed välismõjud suurenevad – või suurenevad rohkem kui proportsionaalselt ⁽²²⁾ – seoses käibega. Kuna jaemüügiahela inspekteerimisloivu eesmärk on rahastada toidu tervislikkuse ja ohutusega seotud kontrolli selle liikumisel toiduahelas, ei ole komisjon leidnud põhjust, miks selliste kontrollide kulu peaks suurenema suurte ettevõtjate puhul rohkem kui käibega proportsionaalselt.
- (55) Näiteks ei ole Ungari esitanud tõendeid, mis selgitaksid, miks näiteks pakki suhkrut müüva olulise käibetasemega jaemüügikauplust pidav ettevõtja peaks kujutama endast 60 korda suuremat riski või andma alust 60 korda kulukamateks kontrollideks võrreldes sama pakki suhkrut müüva väikese käibega väikese supermarketi pidajaga. Kuigi selle suhkrupaki müügist saadav käive on mõlema ettevõtja puhul sama, oleks selle paki müüügiga teenitavast igast käibeforintist tulenev lõiv väikese supermarketi pidaja puhul 60 korda madalam.
- (56) Veel märgib komisjon, et Ungari väidetava põhjenduse, et suurema käibega toiduahelas osalevad ettevõtjad peaksid panustama toiduahela järelevalvesse rohkem, seab kahtluse alla asjaolu, et suure käibega esmatarbekaupu müüva kaupluse puhul kohaldatakse selle käibe suhtes kõrgemaid määrasid kui sama käibega muude ettevõtjate puhul peale esmatarbekaupade müüjate, kelle lõivumääraks jääb 0,1 %.
- (57) Sellest lähtuvalt ei usu komisjon, et meede oleks põhjendatud maksusüsteemi olemuse või üldskeemiga. Seetõttu tuleks käsitleda meetet valikulist eelist andvana väiksema käibega (ja seega väiksematele) esmatarbekaupu müüvaid kaupluseid pidavatele ettevõtjatele.

4.1.4. Konkurentsi kahjustamine ja mõju liidusisesele kaubandusele

- (58) Aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt peab meede selleks, et see oleks riigiabi, kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ja mõjutama liidusisest kaubandust. Meedet kohaldatakse ettevõtjate puhul, kes teenivad käivet teatud toiduahela tegevustest ja müüvad Ungari turul esmatarbekaupu, sealhulgas teiste liikmesriikide ettevõtjate puhul. Esmatarbekaupu müüvate ettevõtjate teenindatavat turgu iseloomustab – nii Ungaris kui ka teistes liikmesriikides – teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjate kohalolek, kes tegutsevad tegelikult – või võivad arendada oma tegevusi – rahvusvahelises mastaabis. Käibelt makstava lõivu progresseeruv iseloom võib and olulise eelise osale neist ettevõtjatest, kahjustades seeläbi teisi, ning tugevdada nende positsiooni nii Ungari turul kui ka Euroopa turul laiemalt. Seetõttu on meetmel mõju progresseeruva lõivuga maksustatavate ettevõtjate konkurentsiolukorrale ning meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ja mõjutab liidusisest kaubandust.

4.1.5. Järeldus

- (59) Kuna kõik aluslepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, leiab komisjon, et toiduahela seaduse 2014. aasta muudatus, millega kehtestati esmatarbekaupu müüvatele ettevõtjatele progresseeruv lõivustruktuur, on riigiabi kõnealuse sätte tähenduses.

⁽²²⁾ Ühetaolise määraga lõiv juba tähendabki suurema käibega kaupluste jaoks kõrgemat lõivu.

4.2. Abi kokkusobivus siseturuga

- (60) Riigiabi loetakse siseturuga kokkusobivaks, kui see kuulub ühte aluslepingu artikli 107 lõikes 2 loetletud kategooriasse ⁽²³⁾ ning seda võib lugeda siseturuga kokkusobivaks, kui komisjon leiab, et see kuulub ühte aluslepingu artikli 107 lõikes 3 loetletud kategooriasse ⁽²⁴⁾. Ülesanne tõendada riigiabi kokkusobivust siseturuga aluslepingu artikli 107 lõike 2 või 3 alusel on aga riigiabi andnud liikmesriigil ⁽²⁵⁾.
- (61) Komisjon märgib, et Ungari ametiasutused ei ole esitanud argumente, mille järgi toiduahela seaduse 2014. aasta muudatus oleks siseturuga kokkusobiv. Ungari ei kommenteerinud menetluse algatamise otsuses väljendatud kahtluseid seoses meetme kokkusobivusega ega reageerinud kolmanda isiku esitatud märkustele kokkusobivuse kohta ⁽²⁶⁾. Komisjon leiab, et mitte ükski eespool osutatud eranditest ei ole kohaldatav, kuna meede ei näi olevat suunatud ühegi neis sätetes loetletud eesmärgi saavutamisele. Seetõttu ei saa kuulutada meedet siseturuga kokkusobivaks.
- (62) Tuletas komisjon meelde ka seda, et ta ei saa kuulutada kokkusobivaks riigiabimeedet, mis rikub teisi liidu õigusaktide eeskirju, näiteks aluslepinguga kehtestatud põhivabadusi või liidu määruste ja direktiivide sätteid. Sellega seoses ei ole leevendatud komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses väljendatud kahtluseid, et meede on suunatud peamiselt välismaises omanduses ettevõtjatele, mis võib kujutada endast aluslepingu artikli 49 rikkumist, millega on kehtestatud asutamise põhivabadus. Ungari ei ole kommenteerinud aluslepingu artikli 49 võimalikku rikkumist ega kõnealust aspekti puudutava huvitatud kolmanda isiku märkuseid.
- (63) Ungari väitis, et 2014. aasta muudatusega muudetud toiduahela inspekteerimisloivu õiguslik alus on määrus (EÜ) nr 882/2004. Ungari ametiasutuste esitatud teabele ⁽²⁷⁾ tuginedes ei nõustu komisjon siiski alljärgnevalt esitatavatel põhjustel sellega, et meede – 2014. aastal muudetud kujul – on kooskõlas määrusega (EÜ) nr 882/2004.
- (64) Esiteks ei ole Ungari esitatud teabe alusel tehtud kindlaks, et inspekteerimisloiv – 2014. aastal muudetud kujul – arvutati kooskõlas määruses (EÜ) nr 882/2004 sätestatud loivude arvutamise kriteeriumidega, ega ka see, et see ei ületanud üldiseid kulusid, mis pädevatel asutustel ametlike kontrollide teostamisel tekivad, nagu kõnealuse määruse artikli 27 lõike 4 punkt a selgesõnaliselt nõuab.
- (65) Teiseks ei näi kuld, mida inspekteerimisloivu arvutusmeetodi määramisel arvesse võeti, olevat kooskõlas nendega, millele viidatakse määruse (EÜ) nr 882/2004 artikli 27 lõike 4 punktis a koostoimes VI lisaga. Eelkõige öeldakse viimases, et loivude arvutamisel arvessevõetavate kulude hulka võivad kuuluda „ametlike kontrollidega seotud töötajate“ kulud, kuid Ungari ametiasutused on teatanud komisjonile, et inspekteerimisloiv, mida nad nõuavad, katab ka (ülisemad) kulud, mis tulenevad laiemast „töötajate palkade“ kategooriast ⁽²⁸⁾.
- (66) Kolmandaks on küll Ungari ametiasutustel määruse (EÜ) nr 882/2004 artikli 27 lõike 4 punkti b alusel õigus nõuda kindla tariifiga loive, kuid nad ei ole esitanud veenvat põhjendust inspekteerimisloivu progressiivsuse ja selle struktuuride kohta (loivu vahemikud ja määrad). Eelkõige ei ole Ungari esitanud mingeid tõendeid selle kohta, et esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajatele kohaldatav progresseeruvate loivumäärade struktuur (määrad ja käibe vahemikud) vastaks sarnasele Riikliku Toiduahela Ohutusameti jaoks asjaomaste ettevõtjate järelevalvel tekkinud progresseeruvale kulude struktuurile.

⁽²³⁾ Aluslepingu artikli 107 lõikes 2 sätestatud erandid on järgmised: a) üksiktarbijatele antav sotsiaalabi; b) loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi; ning c) Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondadele antav abi.

⁽²⁴⁾ Aluslepingu artikli 107 lõikes 3 sätestatud erandid on järgmised: a) abi majandusarengu edendamiseks teatud piirkondades; b) abi teatud üleeuroopalist huvi pakkuvatele tähtsatele projektidele või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks; c) abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arenguks; d) abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks; ning e) nõukogu otsusega kindlaks määratud abi.

⁽²⁵⁾ Kohtuasi T-68/03, Olympiaki Aeroporia Ypiresies vs. komisjon, EU:T:2007:253, punkt 34.

⁽²⁶⁾ Nagu põhjenduses 4 märgitud, edastati need märkused võimalike omapoolsete märkuste tegemiseks Ungarile 13. oktoobril 2015.

⁽²⁷⁾ Tervise ja toiduohutuse peadirektoraadile vastavalt 26. veebruaril [Ares(2015)835210] ja 19. mai 2015. aasta [Ares(2015)2083309] kirjaesitatud teave.

⁽²⁸⁾ Vt Ungari ametiasutuste 7. oktoobri 2015. aasta kiri komisjoni talitustele.

- (67) Ning kuigi progresseeruv määr on väidetavalt määruse (EÜ) nr 882/2004 alusel põhjendatav vajadusega rakendada lõivu, mis on proportsionaalne suuremate haldusressurssidega, mida pädevad asutused peavad suurte turuosaliste kontrollimiseks kasutama, ei saa komisjon aru, kuidas võib ametlike kontrollide laadi arvestades suurte jaemüüjate mitme kaupluse kontroll olla ulatuslikum või keerukam kui mitme frantsiisi alusel tegutseva ettevõtja kaupluse kontroll (mille puhul kohaldatakse siiski oluliselt väiksemaid inspekteerimislõive, kuna iga kaupluse käive eraldi võetuna on palju väiksem).
- (68) Eelnevat arvesse võttes ei leia komisjon, et meetmest tulenevad maksukohtlemise erinevused oleksid määruses (EÜ) nr 882/2004 sätestatud kohustuste täitmise eesmärgi seisukohast vajalikud ja proportsionaalsed.

4.3. Toiduahela inspekteerimislõiv muudetud seaduses

- (69) Nagu punktis 3.2 näidatud, ei hõlma 17. novembril 2015 muudetud toiduahela inspekteerimislõiv enam progresseeruvaid määrasid. 2015. aasta CLXXXII seadus, millega muudetakse 2008. aasta XLVI seadust toiduahela ja selle ametlike kontrollide kohta näeb selle asemel ette kõigile toiduahelas osalevatele ettevõtjatele 0,1 % ühetaolise lõivumäära. Progresseeruva lõivustruktuuri kaotamine lahendab menetluse algatamise otsuses kõnealusest progresseeruvast struktuurist tulenevalt tõstatatud riigiabi probleemi.

4.4. Abi tagasinõudmine

- (70) 2014. aasta muudatusest ei teatatud ning komisjon ei olnud seda siseturuga kokkusobivaks kuulutanud. Kuna 2014. aasta muudatus on riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ning uus abi nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ⁽²⁹⁾ artikli 1 punkti c tähenduses, mis on kehtestatud vastuolus aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud ootenõudega, on see meede ka ebaseaduslik riigiabi määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti f tähenduses.
- (71) Järeldusest, et meede on ebaseaduslik ja kokkusobimatu riigiabi, tuleneb, et abi tuleb selle saajatelt määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 kohaselt tagasi nõuda.
- (72) Komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses antud peatamiskorralduse tulemusel kinnitas aga Ungari, et on peatanud toiduahela inspekteerimislõivu maksmise nende puhul, kelle suhtes kohaldati asjaomast progresseeruvat inspekteerimislõivu.
- (73) Seetõttu ei ole meetme raames riigiabi tegelikult antud. Sel põhjusel ei ole tagasinõudmine vajalik.

5. KOKKUVÕTE

- (74) Komisjon leiab, et Ungari on rakendanud kõnealust abi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 nõudeid rikkudes ebaseaduslikult.
- (75) Käesolev otsus ei välista võimalikke uurimisi meetme kokkusobivuse suhtes aluslepingus sätestatud põhivabadustega, eriti selle artikliga 49 tagatud asutamisvabadusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

2014. aasta LXXIV seadusega Ungari toiduahela inspekteerimislõivus tehtud muudatusega kehtestatud progresseeruv lõivustruktuur (määrad ja käibevahemikud), mida kohaldatakse esmatarbekaupu müüvate kaupluste pidajate suhtes, on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses siseturuga kokkusobimatu riigiabi, mille Ungari jõustas ebaseaduslikult, rikkudes nimetatud lepingu artikli 108 lõiget 3.

⁽²⁹⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

Artikkel 2

Artiklis 1 osutatud skeemi alusel antud üksikabi ei ole abi, kui see vastab andmise ajal nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98 ⁽³⁰⁾ artikli 2 või nõukogu määruse (EL) 2015/1588 ⁽³¹⁾ artikli 2 kohaselt vastu võetud määruses sätestatud tingimustele – olenevalt sellest, kumb määrus on abi andmise ajal kohaldatav.

Artikkel 3

Ungari tühistab kõik artiklis 1 osutatud kava kohase abi tasumata maksed alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 4

Ungari tagab käesoleva otsuse rakendamise nelja kuu jooksul pärast selle teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Ungarile.

Brüssel, 4. juuli 2016

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER

⁽³⁰⁾ Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT L 142, 14.5.1998, lk 1).

⁽³¹⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1588, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (ELT L 248, 24.9.2015, lk 1).